

Міністерство освіти і науки України

Харківська національна академія міського господарства

І.А. Островський , С.Б. Тимофієва

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА
РОБОЧА ПРОГРАММА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

„МІКРОЕКОНОМІКА”

для студентів 2 курсу заочної форми навчання галузь
знань – 1404 „Сфера обслуговування” напряму
підготовки – 6. 140101 „Готельно-ресторанна справа”

Харків – ХНАМГ – 2010

Програма навчальної дисципліни та робоча програма навчальної дисципліни „Мікроекономіка” для студентів 2 курсу заочної форми навчання галузь знань – 1404 „Сфера обслуговування” напряму підготовки – 6. 140101, „Готельно-ресторанна справа” / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: І.А. Островський, С.Б. Тимофієва; – Х.: ХНАМГ, 2010 – 36 с.

Укладачі : І.А. Островський, С.Б. Тимофієва

Рецензент: С.І. Штефан

Програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Затверджено на засіданні кафедри економічної теорії, протокол №4
7.12.2009

від

© І.А. Островський, С.Б. Тимофієва, ХНАМГ, 2010

	Стор.
Вступ	4
1. Програма навчальної дисципліни	6
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни	6
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни	6
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги	11
1.4. Рекомендована основна навчальна література	12
1.5. Анотації програми навчальної дисципліни	13
2. Робоча програма навчальної дисципліни	15
2.1. Структура навчальної дисципліни	15
2.2. Тематичний план навчальної дисципліни	16
2.3. Розподіл часу за змістовими модулями та формами навчальної роботи	24
2.4. Організація самостійної роботи	25
2.5. Засоби контролю та структура залікового кредиту	28
2.6. Порядок та критерії оцінювання знань, умінь і навичок студентів.	28
2.7. Інформаційно – методичне забезпечення	31
2.8. Додатки	33

Вступ

Будь-яка економічна діяльність, у кінцевому підсумку, зводиться до прийняття рішень про те, що, як, скільки і для кого виробляти продукт, що задовольняє різноманітні людські потреби. Економічні суб'єкти інтуїтивно прагнуть звести свої витрати до мінімуму і отримати максимальний зиск.

Необхідність вибору обумовлена наявністю постійних суперечностей між потребами й бажаннями, з одного боку, і можливостями їх задоволення, з другого.

Від чого ж залежать рішення, що приймаються? Чи існують які-небудь закономірності, що визначають вибір економічних суб'єктів? Відповідь на ці та інші запитання дає мікроекономічний аналіз.

У зв'язку з цим важливого значення набуває підготовка висококваліфікованих фахівців, які могли би урахувати основні економічні закони у процесі професійної діяльності; на підставі моделей поведінки споживача прогнозувати максимізацію загальної корисності та платоспроможності домашнього господарства за фактичних бюджетних обмежень; формувати й обробляти необхідну інформаційну базу щодо конкурентного середовища підприємства; опрацьовувати параметри становища підприємства в порівнянні з конкурентами, визначати конкурентні переваги.

Рейтингова система оцінки знань студентів є частиною нових технологій навчання, яка значною мірою відповідає новим соціально-правовим умовам.

Рейтингова система спрямована на підвищення виховної ролі навчальної дисципліни, стимулює самостійну роботу студентів, спонукає їх до ініціативи.

Рейтингова система містить в собі не тільки оцінку успішності навчання, але й активізує студентів на придбання заохочувальних балів, посилює соціально-психологічні стимули, враховує несумлінність у навчальні за допомогою штрафних балів. Одним з елементів рейтингової системи є тестовий контроль знань, умінь і навичок студентів, який дозволяє ефективно і об'єктивно оцінювати успішність студентів.

Дисципліна „Мікроекономіка” є нормативною дисципліною для підготовки бакалаврів галузь знань – 1401 „Сфера обслуговування” напряму підготовки – 6. 140101 „Готельно-ресторанна справа”

Програма дисципліни „Мікроекономіка” розроблена на основі:

- Галузевого стандарту вищої освіти: ОКХ галузі знань 1401 «Сфера обслуговування» напряму підготовки 6. 140101 „Готельно-ресторанна справа”, 2007 р.
- Галузевого стандарту вищої освіти: ОПП галузі знань 1401 «Сфера обслуговування» напряму підготовки 6. 140101 „Готельно-ресторанна справа”, 2007 р.
- СВО ХНАМГ Робочий навчальний план підготовки бакалаврів за напрямом напряму підготовки – 6. 140101 „Готельно-ресторанна справа”, 2009 р.

Програма ухвалена кафедрою економічної теорії (протокол № 1 від 31 серпня 2009 р.).

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

Мета вивчення: пізнання методологічних принципів мікроекономічного аналізу економічної поведінки суб'єктів ринку.

Завдання вивчення: оволодіння універсальним інструментарієм прийняття раціональних господарських рішень; пізнання закономірностей функціонування мікросистем (індивідів, домашніх господарств, підприємств, організацій) у різних ринкових ситуаціях; характеристика та аналіз основних типів ринкових структур – досконалої конкуренції, чистої монополії, монополістичної конкуренції, олігополії; розкриття особливостей функціонування ринків факторів виробництва та утворення цін на послуги праці, капіталу, природних ресурсів відповідно до типу ринкової структури; визначення впливу загальної ринкової рівноваги на ефективність розміщення ресурсів в економіці, дослідження причин обмеженої недостатності ринкового регулювання, критерії добробуту, необхідності втручання в економіку.

Предмет вивчення у дисципліні: економічні відносини між суб'єктами господарювання в умовах обмеженості ресурсів, економічна поведінка виробників, споживачів, власників виробничих та фінансових ресурсів.

Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Дисципліни, що передують вивченню даної дисципліни	Дисципліни, вивчення яких спирається на дану дисципліну
Основи економічної теорії Макроекономіка	Зовнішньоекономічна діяльність Економіка підприємства

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль   *Мікроекономіка*   (3,0 / 108)

ЗМ 1. ОСНОВИ МІКРОЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ. ТЕОРІЯ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА.

Тема 1.1. Вступ до мікроекономіки.

1. Проблема вибору в умовах обмеженості ресурсів, Крива виробничих можливостей, її значення в мікроекономічному аналізі. Економічні чинники, що обумовлюють діяльність суб'єктів господарювання.
2. Предмет і функції мікроекономіки.
3. Загальноекономічні та специфічні методи мікроекономіки. Моделювання, графічний аналіз.

Тема 1.2. Теорія споживання.

1. Свобода вибору та суверенітет споживача. Економічні чинники, що визначають пріоритети споживачів.
2. Поняття корисності. Загальна та гранична корисність, їх графічний аналіз. Закон спадної граничної корисності.
3. Теорія поведінки споживача: кардиналістський та ординалістський підходи.
4. Реакція споживача на зміни доходу і цін (Аналіз ліній „доход-споживання” та „ціна-споживання”. Криві Енгеля.
5. Ефект доходу та ефект заміщення. Парадокс Гіффена.

Тема 1.3. Основи мікроекономічної теорії попиту та пропозиції. Теорія еластичності.

1. Попит його крива та закон. Цінові та нецінові детермінанти попиту. Зміни у пропиті та величини попиту.
2. Пропозиція, її крива та закон. Фактори пропозиції. Зміна у пропозиції та її величини.
3. Ринкова рівновага, проблема її сталості.
4. Поняття еластичність та її детермінанти. Еластичність попиту, її ступені та коефіцієнти. Еластичність пропозиції, її фактори та коефіцієнти.

ЗМ 2. ТЕОРІЯ ПІДПРИЄМСТВА: ВИРОБНИЦТВО І ВИТРАТИ.

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи

Тема 2.1. Теорія виробництва.

1. Економічні чинники, що визначають пріоритети виробників. Мікроекономічна модель підприємства.
2. Поняття і параметри виробничої функції, її ізокванта та ізокошта
3. Динаміка загального, середнього та граничного продуктів для виробничої функції з одним змінним ресурсом.

Тема 2.2. Витрати виробництва.

1. Фактори виробництва в мікроекономічному аналізі. Сутність і структура економічних та бухгалтерських витрат.
2. Витрати виробництва у короткостроковому періоді, їх динаміка та закон спадної віддачі.
3. Оптимальна комбінація ресурсів у довгостроковому періоді.

ЗМ 3. ТЕОРІЯ РИНКОВИХ СТРУКТУР, РИНКИ РЕСУРСІВ.

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи

Тема 3.1. Ринок досконалої конкуренції.

1. Поняття ринкова структура. Кількісні методи оцінки структури ринку.
2. Ознаки й умови досконалої конкуренції.
3. Конкурентна політика фірми у короткостроковому та довгостроковому періодах.
4. Ефективність досконалої конкуренції.

Тема 3.2. Монополія і олігополія.

1. Модель „чистої” монополії та її характеристика.
2. Монополія у короткостроковому періоді. Оптимум монополії у довгостроковому періоді.
3. Цінова дискримінація., її умови та види.

4. Олігополія: сутність та основні ознаки.
5. Основні моделі олігопольної поведінки. Ефективність олігополії.

Тема 3.3. Ринок монополістичної конкуренції.

1. Сутність і основні риси монополістичної конкуренції. Диференціація продукту, її фактори.
2. Ринкова поведінка монополістичного конкурента.
3. Монополістична конкуренція та ефективність.

Тема 3.4. Ринки ресурсів.

1. Попит на ресурси, його похідний характер. Зміна у попиті на ресурси, його еластичність.
2. Ціноутворення на ринку праці.
3. Ринок капіталу. Економічні чинники, що визначають пріоритети власників фінансових ресурсів та цінних паперів. Фактори економічного ризику. Рентабельність інвестицій. Дисконтування.
4. Ринок природних ресурсів.

ЗМ 4. ЗАГАЛЬНА РІВНОВАГА І ЕФЕКТИВНІСТЬ.

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи

Тема 4.1. Економічна ефективність та добробут.

1. Засади загальної рівноваги. Модель загальної рівноваги: класична та кейнсіанська.
2. Критерії та оптимум Парето.
3. Теорія загальної рівноваги та політика добробуту. Критерії оцінки добробуту.

Тема 4.2. Інституціональні аспекти ринкового господарювання.

1. Зовнішні ефекти: сутність, форми прояву, методи корекції.

2. Суспільні блага та ефективність. Оптимізація суспільного вибору.

Економічна ефективність суспільних проектів.

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

(відповідно до галузей стандартів ОКХ та засобів діагностики (ЗД): виборниці функції, типові задачі діяльності та вміння (за рівнями сформованості), якими повинні оволодіти студенти внаслідок вивчення даної дисципліни)

Вміння (за рівнями сформованості) та знання	Сфери діяльності (виробнича, Соціально-виробнича, Соціально-побутова)	Функції діяльності у виробничій сфері (проектувальна, організаційна, управлінська, виконавська, технічна, інші)
Репродуктивний рівень. Ураховувати основні економічні закони у процесі професійної діяльності	Виробнича	Організаційна
Алгоритмічний рівень. На підставі моделей поведінки споживача прогнозувати максимізацію загальної корисності та платоспроможності домашнього господарства за фактичних бюджетних обмежень. Формувати й обробляти необхідну інформаційну базу щодо конкурентного середовища підприємства. Визначати ціни та обсяг виробництва в умовах конкуренції.	Виробнича	Організаційна
Евристичний рівень. Прогнозувати оптимальні витрати на виробництві та максимальні прибутки за короткотерміновий та довготерміновий періоди. Опрацьовувати параметри становища підприємства в порівнянні з конкурентами, визначати конкурентні переваги.	Виробнича	Організаційна

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1. Базилевич В.Д. Мікроекономіка: підручник. К.: Знання, 2007. – 667 с.
2. Гальперин В.М., Игнатьев С.М., Моргунов В.И. Микроэкономика: Учебник в 2-х частях. СПб.: Питер, 2001.
- 3.Задоя А.О. Мікроекономіка, Курс лекцій та вправи, - К.: Знання, 2002. – 221 с.
4. Макконнелл К., Брю С. Экономикс. Принципы, проблемы и политика. – М.: инфра, 2000.—том 2. – 400 с.
5. Мікроекономіка: практикум: навч. посіб. / за ред.. В.Д.Базилевича, -- 2-ге вид., перероб. і доповн. – к.: Знання, 20-10. – 491с.
- 6.Нуреев Р.М. Курс микроэкономики: Учебник для вузов. – 2-е изд., зим. – М.: Норма, 2005.—560 с.
- 7.Селищев А.С. Микроэкономика: Учебник для вузов. – СПб.: Питер, 2005.
- 8 Селищев А.С. Практикум по микроэкономике. – СПб.: Питер, 2006. – 208 с.
9. Тимофієва С.Б., Шекшуєв О.А. Мікроекономіка. Тексти лекцій та завдання до основних тем курсу (для студентів усіх форм навчання економічних спеціальностей). – Х.: ХНАМГ, 2004.
10. Тимофієва С.Б. Тестовий контроль знань, умінь і навичок студентів з модуля „Мікроекономіка”(тестові завдання за змістовими модулями, підсумковий тест). Для студентів 2 курсу денної та 3 курсу заочної форм навчання напряму підготовки „Менеджмент”. – Х.: ХНАМГ, 2006.-51с.
11. Островський І.А. Тимофієва С.Б. Методичні вказівки до організації самостійної роботи, практичних занять та виконання контрольних робіт з дисципліни „Мікроекономіка” для студентів2 курсу денної та 3 курсу заочної форм навчання напряму підготовки: 6.030601 „Менеджмент” і денної форми навчання 6.140101 „Готельно-ресторанна справа”. – Харків: ХНАМГ, 2009 – 120 с.

1.5. Анотації програми навчальної дисципліни

Мікроекономіка

Мета вивчення : пізнання методологічних принципів мікроекономічного аналізу економічної поведінки суб'єктів ринку.

Предмет дисципліни : економічні відносини між суб'єктами господарювання в умовах обмеженості ресурсів, економічна поведінка виробника, споживачів, власників виробничих та фінансових ресурсів.

Змістові модулі : основи мікроаналізу, теорія поведінки споживача ;теорія підприємства: виробництво і витрати; теорія ринкових структур та ринки факторів виробництва; загальна рівновага і ефективність.

Микроэкономика

Цель изучения: познание методологических принципов микроэкономического анализа поведения субъектов рынка.

Предмет дисциплины: экономические отношения между субъектами хозяйствования в условиях ограниченности ресурсов, экономическое поведение производителей, потребителей, собственников производственных и финансовых ресурсов.

Модули содержания: основы микроэкономического анализа, теория поведения потребителя; теория предприятия: производство и издержки; теория рыночных структур и рынки факторов производства; общее равновесие и эффективность.

Microeconomics

The purpose of studying: knowledge of methodological principles of the microeconomic analysis of behaviour of subjects of the market.

The content of the subject: economic attitudes{relations} between subjects of managing in conditions of limitation of resources, economic behaviour of manufacturers, consumers, proprietors industrial and financial resources.

The modules of the content: bases of the microeconomic analysis, the theory of behaviour of the consumer; the theory of the enterprise: manufacture and costs; the theory of market structures and the markets of factors of manufacture; the general{common} balance and efficiency.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура навчальної дисципліни „Мікроекономіка”

Призначення: підготовка бакалаврів	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3,0 Загальна кількість годин – 108 Змістових модулів – 4	Галузь знань – 1401 „Сфера обслуговування” Напрямок підготовки – 6. 140101 „ Готельно- ресторанна справа” Освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр	Нормативна Рік підготовки 2-ий Семестр – 4 Аудиторні заняття: 14 год. Лекції – 6 год. Практичні заняття – 8 год. Самостійна робота – 142 год. В т.ч. розрахунково- графічна робота – 20 год. Види підсумкового контролю: екзамен – 4 семестр.

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять і самостійної роботи становить 13% до 87%.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять: лекційних та практичних. Лекційний матеріал дає студентові основу знань з тих, чи інших проблем мікроекономічного аналізу орієнтує студентів у різноманітті навчальної літератури. Метою практичних занять – є поточна перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу з окремих тем дисципліни, які винесені на семінари. Крім цього на практичних заняттях передбачається проведення комплексно-модульного контролю, тобто перевірка рівня засвоєння навчального матеріалу кількох тем курсу. На практичні заняття виносяться найважливіші й найскладніші питання дисципліни. При підготовці до практичних занять потрібно передусім прочитати конспект лекцій з відповідної теми, вивчити понятійний апарат і осягнути логіку навчального матеріалу. Далі доцільно звернутися до вивчення рекомендованої літератури відповідно до певної теми. Велике значення у процесі вивчення й закріплення знань має самостійна робота

студентів, завдання самостійної роботи є також отримання більш глибоких знань, як результат вивчення додаткових літературних джерел.

Робоча програма, матеріали для проведення лекційних, практичних та розподіл часу за змістовими модулями та формами роботи розроблені відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

2.2. Тематичний план навчальної дисципліни.

Приступаючи до вивчення дисципліни „Мікроекономіка” студенти повинні познайомитися з програмою навчальної дисципліни, осягнути її структуру та основні методи й форми навчання. Уявити основні види і форми контролю знань, умінь і навичок.

Тематичний план дисципліни „Мікроекономіка” складається із чотирьох змістових модулів, кожен з яких включає певні навчальні елементи та питання, які розкривають механізм мікроекономічного аналізу.

Модуль   *Мікроекономіка*   (3,0 / 108)

ЗМ 1. ОСНОВИ МІКРОЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ. ТЕОРІЯ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА.

Навчальні елементи

Тема 1.1. Вступ до мікроекономіки.

1. Проблема вибору в умовах обмеженості ресурсів, Крива виробничих можливостей, її значення в мікроекономічному аналізі. Економічні чинники, що обумовлюють діяльність суб'єктів господарювання. Альтернативна вартість ресурсів. Альтернативність цілей використання обмежених ресурсів, раціональність поведінки суб'єктів ринкових відносин.

2. *Предмет і функції мікроекономіки.* Становлення мікроекономіки як науки. Роль К. Менгіра, А. Маршалла, Л. Вальраса в становленні мікроекономіки. Основні питання мікроекономіки. Об'єкт вивчення та функції мікроекономіки.

3. *Загальноекономічні та специфічні методи мікроекономіки. Моделювання, графічний аналіз. Оптимізація й визначення рівноваги тощо.*

Тема 1.2. Теорія споживання.

1. *Свобода вибору та суверенітет споживача. Економічні чинники, що визначають пріоритети споживачів. Мотиви та результати обмеження свободи вибору споживача. Зв'язок „споживач – виробник”.*

2. *Поняття корисність. Загальна та гранична корисність, їх графічний аналіз. Закон спадної граничної корисності. Корисність, її види та шкала. Гранична корисність, її графік. Скупна корисність: визначення, графік. Взаємозв'язок сукупної і граничної корисності. Закон спадної граничної корисності.*

3. *Теорія поведінки споживача: кардиналістський та ординалістський підходи. Раціональність поведінки споживача. Обмеження споживацького вибору. Незалежність вибору споживача. Визначеність споживчих переваг.*

Перший закон Госсена. Другий закон Госсена. Функція корисності, її модифікації. Умови рівноваги споживача за кардиналістською теорією корисності. Аксиоми ординалістської теорії корисності. Інструментарій ординалістської теорії корисності: криві байдужості, бюджетна лінія. Властивості кривих байдужості. Карта байдужості, можливі її конфігурації. Гранична норма заміщення благ: сутність методика обчислення. Рівняння бюджетної лінії.. Визначення нахилу бюджетної лінії та куту нахилу внаслідок зміни цін на благо. Вплив зміни доходу споживача на положення бюджетної лінії та на процес споживання. Оптимізація споживчого вибору за ординалістською концепцією, її графічна та аналітична інтерпретація

4. *Реакція споживача на зміни доходу і цін (Аналіз ліній „доход-споживання” та „ціна-споживання”. Криві Енгеля. Графічний аналіз ліній „доход – споживання” та „доход – ціна”. Криві Енгеля. , їх побудова. Закон Енгеля – Швабе.*

5. *Ефект доходу та ефект заміщення. Парадокс Гіффена. Надлишок споживача. Розкладання сукупної зміни обсягу попиту на дві складові: ефект*

доходу і ефект заміщення. Надлишок споживача: поняття, утворення, зміна. Утворення надлишку споживача в результаті перевищення корисності над ціною.

Тема 1.3. Основи мікроекономічної теорії попиту та пропозиції. Теорія еластичності.

1. Попит його крива та закон. Цінові та нецінові детермінанти попиту. Зміни у пропиті та величини попиту. Закон попиту, функція попиту, крива попиту. Зміна попиту і зміна обсягу попиту. Цінові і нецінові фактори попиту (економічний, алгебраїчний, графічний аналіз). Ринковий попит.

2. Пропозиція, її крива та закон. Фактори пропозиції. Зміна у пропозиції та її величини. Функція пропозиції, крива пропозиції. Зміна пропозиції і зміна обсягу пропозиції. Цінові і нецінові детермінанти пропозиції (економічний, алгебраїчний, графічний аналіз).

3. Ринкова рівновага, проблема її сталості. Взаємодія попиту й пропозиції. Поняття рівноваги, надлишку, дефіциту. Механізм встановлення ринкової рівноваги (павутиноподібна модель). Вплив зміни попиту та пропозиції на рівновагу, взаємодія змін попиту і пропозиції. Вплив податків і дотацій на ринкову рівновагу.

4. Поняття еластичності та її детермінанти. Еластичність попиту, її ступені та коефіцієнти. Еластичність пропозиції, її фактори та коефіцієнти. Методичні підходи до обчислення показника еластичності. Ступені цінової еластичності попиту. Сутність коефіцієнту еластичності попиту за доходом, параметри його значень для „нормальних” і „неякісних” товарів. Практичне використання концепції „перехресної” еластичності попиту для обґрунтування цінової політики продавців (виробників) взаємозв’язаних товарів. Фактори, що впливають на еластичність пропозиції. Коефіцієнт еластичності пропозиції. Перехресна еластичність пропозиції та її вплив на стратегію товаровиробника.

ЗМ 2. ТЕОРІЯ ПІДПРИЄМСТВА: ВИРОБНИЦТВО І ВИТРАТИ.

Навчальні елементи

Тема 2.1. Теорія виробництва.

1. Економічні чинники, що визначають пріоритети виробників.

Мікроекономічна модель підприємства. Підприємство як закупівельна система, товаровиробник та продавець. Організаційні форми та функції підприємства. Головні задачі. Фактор часу і періоди функціонування підприємства.

2. Поняття і параметри виробничої функції, її ізокванта та ізокоста.

Виробнича функція з одним змінним фактором і її графічне відображення.

Властивості виробничої функції. Правило спадної віддачі змінного фактору виробництва. Виробнича функція з двома змінними факторами. Крива однакового продукту (виробничої байдужості) – ізокванта, її властивості.

Карта ізоквант. Можливі конфігурації ізоквант. Вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску. Умови комбінації (заміщення) факторів. Лінія однакових витрат – ізокоста. Карта ізокоств. Оптимум товаровиробника.

3. Динаміка загального, середнього та граничного продуктів для виробничої функції з одним змінним ресурсом. Графічний і аналітичний аналіз динаміки загального, середнього і граничного продуктів. Аналіз дії правила спадної віддачі змінного фактора виробництва.

Тема 2.2. Витрати виробництва.

1. Фактори виробництва в мікроекономічному аналізі. Сутність і структура економічних та бухгалтерських витрат. Альтернативні витрати та їхній склад. Явні витрати. Неявні витрати. Економічні витрати. Бухгалтерські витрати.

2. Витрати виробництва у короткостроковому періоді, їх динаміка та закон спадної віддачі. Постійні та змінні витрати, їх графіки. Сукупні, середні та граничні витрати (економічний, аналітичний, графічний аналіз). Типовий характер зміни витрат у короткому періоді. Закон неминучого зростання граничних витрат (зниження доходності).

3. *Оптимальна комбінація ресурсів у довгостроковому періоді.* Ізоквантна, пропорційна та ізоклінна варіація факторів виробництва та функція витрат. Криві тривалих витрат (сукупні і середні). Види кривих тривалих середніх витрат. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства. Варіанти технологічного вибору фірми в процесі довготермінової стратегії розвитку. Оптимальна виробнича потужність (оптимальні обсяги випуску).

ЗМ 3. ТЕОРІЯ РИНКОВИХ СТРУКТУР, РИНКИ РЕСУРСІВ.

Навчальні елементи

Тема 3.1. Ринок досконалої конкуренції.

1. *Поняття ринкова структура. Кількісні методи оцінки структури ринку.* Визначення поняття „ринкова структура”. Розуміння понять: „однорідність продукції”, „легкість входу”, „легкість виходу”, „значна доля”, „рівний доступ до інформації”. Порогова доля ринку. Індекс Лернера. Індекс Херфіндаля – Хіршмана (Н-індекс). Індекс Лінда. Проблема визначення кордонів ринку.

2. *Ознаки й умови досконалої конкуренції.* Основні риси ринку досконалої конкуренції. Ринковий попит на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції. Графічне зображення попиту, середнього, граничного й сукупного доходу фірми.

3. *Конкурентна політика фірми у короткостроковому та довгостроковому періодах.* Два підходи до визначення оптимальних обсягів випуску (економічний, аналітичний, графічний аналіз). Рівновага фірми та галузі у короткостроковому періоді. Доцільність продовження чи припинення виробництва у короткостроковому періоді за досконалої конкуренції(графічний і аналітичний аналіз).. Довгострокова рівновага конкурентної фірми, галузі та механізм її підтримки (графічний, аналітичний та економічний аналіз).

4. *Ефективність досконалої конкуренції.* Досконала конкуренція та ефективність. Ефективність виробництва. Ефективність розподілу ресурсів. Переваги та недоліки досконалої конкуренції.

Тема 3.2. Монополія і олігополія.

1. *Модель „чистої” монополії та її характеристика.* Ознаки чистої монополії: один продавець, відсутність замінників товару, бар’єри для доступу конкурентів у монополізовану галузь тощо.

2. *Монополія у короткостроковому періоді. Оптимум монополії у довгостроковому періоді.* Поведінка фірми-монополіста у короткостроковому періоді. Одночасний вибір монополістом ціни та обсягу виробництва. Вплив на поведінку монополіста цінової еластичності попиту. Правило максимізації прибутку. Оптимум монополії у довгостроковому періоді: розмір фірми менший за оптимальний; розмір фірми більший за оптимальний; оптимальний розмір фірми (економічний, аналітичний, графічний аналіз).

3. *Цінова дискримінація., її умови та види.* Поняття цінової дискримінації, її умови. Основні види та форми цінової дискримінації.

4. *Олігополія: сутність та основні ознаки.* Основні риси олігополії, загальна взаємозалежність фірм. Аналіз взаємовідносин двох товаровиробників у статистиці. Модель Курно: договірна і конкурентна рівновага. Інтерпретація дуополії – моделі Бертрана, Еджуорта.

5. *Основні моделі олігопольної поведінки. Ефективність олігополії.* Теорія „ламаної кривої попиту”. Олігополія заснована на тайній змові, її графічний аналіз. Лідерство в цінах. Модель цінової поведінки олігополії за принципом „витрат плюс”. Теорія ігор у поведінці олігополіста. Ефективність олігополії порівняно з іншими ринковими структурами. Економічні наслідки олігополії.

Тема 3.3. Ринок монополістичної конкуренції.

1. *Сутність і основні риси монополістичної конкуренції. Диференціація*

продукту, її фактори. Характеристика монополістичної конкуренції. Нецінова конкуренція. Диференціація продукту: сутність та фактори.

2. Ринкова поведінка монополістичного конкурента. Вибір оптимального обсягу виробництва фірми, що максимізує свій прибуток. Вибір оптимального обсягу виробництва фірмою, що мінімізує збитки. Модель Чемберліна, модель Гутенберга (модель двічі зламаної кривої попиту). Довгострокова рівновага фірми (економічний, графічний, аналітичний аналіз).

3. Монополістична конкуренція та ефективність. Монополістична конкуренція та ефективність. Наслідки нецінової конкуренції для споживачів. Позитивні і негативні аспекти реклами. Надлишкова виробнича потужність і її наслідки для товаровиробника та суспільства в цілому.

Тема 3.4. Ринки ресурсів.

1. Попит на ресурси, його похідний характер. Зміна у попиті на ресурси, його еластичність. Теорія граничної продуктивності та попит на ресурси. Ринки факторів виробництва, їх функції в економіці. Утворення похідного попиту. Зміни у попиті на ресурси, його еластичність. Фактори еластичності попиту на ресурси. Оптимальне співвідношення ресурсів. Правило мінімізації витрат.

2. Ціноутворення на ринку праці. Характеристика досконалого конкурентного ринку праці. Граничний вигравш виробника від найманої праці. Обґрунтування рішення про наймання. Попит монополії на працю і монополістична рівновага. Дискримінація на ринках робочої сили. Проблема еквівалентності праці.

3. Ринок капіталу. Економічні чинники, що визначають пріоритети власників фінансових ресурсів та цінних паперів. Фактори економічного ризику. Рентабельність інвестицій. Дисконтування. Капітал як ресурс тривалого використання, форми капіталу. Поняття позичкового процента. Вплив його ставки на короткострокові інвестиційні проекти підприємців. Обґрунтування інвестиційних рішень у тривалому періоді Ризик в інвестуванні та оцінка надійності вкладень.

4. *Ринок природних ресурсів.* Земля як економічний ресурс: зміст, структура і особливості. Ціноутворення на відновлювані та не відновлювані природні ресурси. Ринок послуг землі та земельна рента. Орендна плата за землю. Ринок зелі та ціна землі.

ЗМ 4. ЗАГАЛЬНА РІВНОВАГА І ЕФЕКТИВНІСТЬ.

Навчальні елементи

Тема 4.1. Економічна ефективність та добробут.

1. *Засади загальної рівноваги. Модель загальної рівноваги: класична та кейнсіанська.* Аналіз загальної рівноваги, його етапи. Ефект зворотного зв'язку. Система рівнянь загальної рівноваги за Вальрасом.

2. *Критерії та оптимум Парето.* Необхідність та вигоди ринкового обміну. Порівняння граничних норм заміщення для пар товарів, що обмінюються. Діаграма Еджуорта. Парето-оптимальний розподіл. Оптимум і квазіоптимум ринкової системи.

3. *Теорія загальної рівноваги та політика добробуту. Критерії оцінки добробуту.* Перша та друга теореми економіки добробуту. Суспільний добробут та проблема справедливості. Критерії оцінки добробуту. Функція суспільного добробуту.

Тема 4.2. Інституціональні аспекти ринкового господарювання.

1. *Зовнішні ефекти: сутність, форми прояву, методи корекції.* Вад ринкового саморегулювання. Фактори неспроможності ринку. Негативні зовнішні ефекти (негативні екстерналії). Позитивні зовнішні ефекти (позитивні екстерналії). Методи державного регулювання зовнішніх ефектів.

2. *Суспільні блага та ефективність. Оптимізація суспільного вибору. Економічна ефективність суспільних проєктів.* Споживчі властивості суспільних благ: Загальнодоступність, неконкурентність, невиключеність.

Проблеми регулювання виробництва і споживання суспільних благ. Функції держави у регулюванні ефективності суспільних проектів.

2.3. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента.

Запропонований розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи відповідає навчальним планам підготовки бакалаврів за напрямом: 6.140101 „Готельно-ресторанна справа” денної форми навчання.

Таблиця 2.3.1. Розподіл часу за змістовими модулями.

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем.,Пр.	Лаб.	СРС
Модуль „Мікроекономіка”	3,0 / 108	6	8	-	94
ЗМ 1.	1,0 / 36	2	3	-	31
ЗМ 2.	0,5 / 18	1	1	-	16
ЗМ 3.	1,0 / 36	2	3	-	31
ЗМ 4.	0,5 / 18	1	1	-	16

Таблиці 2.3.2. Розподіл часу лекційного курсу (заочної форма навчання).

Зміст	Кількість годин за напрямом підготовки (шифр, аббревіатура)
	6.140101 Готельно-ресторанна справа
1	2
ЗМ 1. <u>Основи мікроекономічного аналізу. Теорія поведінки споживача</u>	2
1.1. Вступ до мікроекономіки.	0,5
1.2. Теорія споживання.	0,5
1.3. Основи мікроекономічної теорії попиту та пропозиції. Теорія еластичності.	1
ЗМ 2. <u>Теорія підприємства: виробництво і витрати.</u>	1
2.1. Теорія виробництва.	0,5
2.2.. Витрати виробництва.	0,5
ЗМ 3. <u>Теорія ринкових структур. Ринки ресурсів.</u>	2
3.1. Ринок досконалої конкуренції.	0,5

Продовження табл.

1	2
3.2. Монополія і олігополія.	0,5
3.3. Ринок монополістичної конкуренції.	0,5
3.4. Ринки ресурсів.	0,5
ЗМ 4. <u>Загальна рівновага і ефективність.</u>	1
4.1. Економічна ефективність та добробут.	0,5
4.2. Інституціональні аспекти ринкового господарювання.	0,5
РАЗОМ	6

Таблиця 2.3.3. Розподілу часу практичних занять (заочної форма навчання).

Зміст	Кількість годин за напрямом підготовки (шифр, абревіатура)
	6.140101 Готельно-ресторанна справа
ЗМ 1. <u>Основи мікроекономічного аналізу. Теорія поведінки споживача.</u>	3
1.1. Вступ до мікроекономіки.	1
1.2. Теорія споживання.	1
1.3. Основи мікроекономічної теорії попиту та пропозиції. Теорія еластичності.	1
ЗМ 2. <u>Теорія підприємства: виробництво і витрати.</u>	1
2.1. Теорія виробництва.	0,5
2.2.. Витрати виробництва.	0,5
ЗМ 3. <u>Теорія ринкових структур. Ринки ресурсів.</u>	3
3.1. Ринок досконалої конкуренції.	1
3.2. Монополія і олігополія.	1
3.3. Ринок монополістичної конкуренції.	0,5
3.4. Ринки ресурсів.	0,5
ЗМ 4. <u>Загальна рівновага і ефективність.</u>	1
4.1. Економічна ефективність та добробут.	0,5
4.2. Інституціональні аспекти ринкового господарювання.	0,5
РАЗОМ	8

2.4. Організація самостійної роботи студентів.

У процесі опанування модуля „Мікроекономіка” окрім лекційних та практичних занять (які є аудиторною роботою) значна роль належить самостійній роботі студентів. Самостійна робота розрахована на формування практичних навичок у роботі студентів зі спеціальною літературою, орієнтування їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем мікроекономічного

аналізу. Значною є роль самостійної роботи студентів у підготовці до поточного і підсумкового контролю знань й умінь.

На самостійну роботу відповідно навчальним планам підготовки бакалаврів денної форми навчання напряму підготовки – 6.140101 „Готельно-ресторанна справа” припадає 94 години, із них 20 год. на виконання та захист РГР (розрахунково - графічної роботи). Метою РГР є поглиблення і закріплення теоретичних знань з мікроекономічного аналізу, навчитися самостійно використовувати і узагальнювати теоретичні положення та інформаційні матеріали, формулювати власні погляди стосовно невирішених проблем і обґрунтовувати висновки і пропозиції, спрямовані на їх розв’язання. У таблиці 2.4.1. подано розподіл часу самостійної роботи за змістовими модулями та формами роботи.

Примітка: Варіанти РГР та методичні поради до її виконання докладно розглянуті у виданні: Методичні вказівки до виконання розрахунково-графічної роботи та варіанти завдань з дисципліни «Мікроекономіка» для студентів 2 курсу денної та заочної форм навчання напряму підготовки: 6.140101 «Готельно-ресторанна справа». / Укл.: І.А.Островський, С.Б.Тимофієва – Х.: ХНАМГ, 2010 – 34 с.

Таблиця 2.4.1. Розподіл часу самостійної роботи за її формами

Форми самостійної роботи (за змістовими модулями)	Години	Форма звіту
1	2	3
ЗМ 1. <u>Основи мікроекономічного аналізу. Теорія поведінки споживача</u>	31	
1.Огляд основної та додаткової літератури	4	Конспект
1	2	3
2.Вивчення понятійного апарату змістового модулю	4	Конспект
3.Розв’язання типових задач	6	Рішення у зошиті для практичних занять
4.Підготовка до тестування за змістовим модулем	6	Відповіді у зошиті для практичних занять
5. Самостійна підготовка питань: „Криві ґнґеля”, „Парадокс Гіффена”, „Надлишок споживача	7	Відповіді у зошиті для практичних занять
6. Вибір теми, підбір літератури, складання плану	4	Конспект (анотація літератури, план)
ЗМ 2. <u>Теорія підприємства: виробництво і витрати.</u>	16	
1.Огляд основної та додаткової літератури	1	Конспект

Продовження табл.

1	2	3
2.Вивчення понятійного апарату змістового модулю	1	Конспект
3.Розв'язання типових задач	2	Рішення у зошиті для практичних занять
4.Розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань.	1	Відповіді у зошиті для практичних занять
5.Самостійна підготовка питання „Модифікації виробничої функції”.	1	Текст і презентація реферату
6.Підготовка до тестування за змістовим модулем	2	Відповіді у зошиті для практичних занять
7. ЗМ 2. Виконання теоретичної частини РГР	8	Текст теоретичної частини (обґрунтування проблеми) РГР
<u>ЗМ 3. Теорія ринкових структур. Ринки ресурсів.</u>	31	
1.Огляд основної та додаткової літератури	2	Конспект
2.Вивчення понятійного апарату змістового модулю	2	Конспект
3.Самостійний розгляд питань „Ринок праці за досконалою та недосконалою конкуренцією на ринку ресурсів”	7	Конспект
4.Розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань	4	Відповіді у зошиті для практичних занять
5.Розв'язання типових задач	6	Рішення у зошиті для практичних занять
6.Підготовка до тестування за змістовим модулем	4	Відповіді у зошиті для практичних занять
ЗМ 3. Виконання практичної частини РГР	6	Текст практичної частини (відповідні розрахунки) РГР
<u>ЗМ 4. Загальна рівновага і ефективність.</u>	16	
1.Огляд основної та додаткової літератури	2	Конспект
2.Вивчення понятійного апарату змістового модулю	2	Конспект
3.Самостійний розгляд питань „Закон Вальраса”. „Загальна рівновага за Парето”. „Діаграма Еджуорта”	8	Конспект
4.Розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань	2	Відповіді у зошиті для практичних занять
ЗМ 4. Захист РГР	2	За графіком навчального процесу
РАЗОМ	94	

2.5. Засоби контролю та структура залікового кредиту

Таблиця 2.5.1. Засоби і форми поточного контролю

Види контролю та їх стислий зміст	Обсяг у годинах	
	Денне навчання	Заочне навчання
1. Тестування		1,0
2. Виконання та захист розрахунково-графічної роботи		20,0

Таблиця 2.5.2. Засоби і форми підсумкового контролю

Види контролю та їх стислий зміст
1. Іспит за екзаменаційними білетами, які включають два теоретичні питання, задачі.

2.6. Порядок та критерії оцінювання знань, умінь і навичок студентів.

Педагогічний контроль є обов'язковим елементом навчання як складової процесів освіти, пізнання. Контроль – це система перевірки і оцінювання результатів навчання, тобто контроль знань, умінь і навичок студентів як результату вивчення модуля „Мікроекономіка”. Практика і чисельні наукові дослідження підтверджують стимулюючу роль різноманітних видів контролю у мотиваційній поведінці студентів.

Для визначення рівня знань, умінь і навичок студентів при вивченні модуля „Мікроекономіка” використовуються наступні форми і методи контролю:

- Поточний контроль за результатами самостійного вивчення студентами заочної форми навчання кожного змістового модуля передбачає виявлення рівня засвоєння студентом лекційного матеріалу і вміння використовувати його для вирішення практичної ситуації, приводиться на практичних заняттях під час сесії у вигляді письмової роботи, яка

передбачає тестування і розв'язання задач (Приклад завдання поточного контролю Додаток 1).

- Оцінювання роботи студентів на семінарських заняттях, передбачає оцінку систематичності та активності роботи студента при обговоренні питань тієї чи іншої теми.
- Підсумковий контроль. За умовами кредитно-модульної системи організації навчального процесу до підсумкового контролю допускаються студенти заочної форми навчання, які написали і захистили розрахунково-графічну роботу, відвідували лекційні та практичні заняття. Підсумковий контроль здійснюється за екзаменаційними білетами у письмовій формі у четвертому семестрі (Приклад екзаменаційного білету Додаток 2).

Одним з елементів рейтингової системи є тестовий контроль знань, умінь і навичок студентів, який дозволяє ефективно і об'єктивно оцінювати успішність студентів є тестовий контроль.

Тестовий контроль знань, умінь і навичок студентів дозволяє ефективно й об'єктивно оцінювати успішність студентів. Критерії оцінювання тестових завдань залежать від їх типу. *Тест-завдання закритої форми різняться за принципами побудови і відповідно мають і різні оцінювальні бали.* Прості альтернативні тест-завдання оцінюються 1 бал. Тест-завдання з простим множинним вибором за принципом класифікації оцінюються в 2 бали. Тестові завдання з множинним вибором за принципом кумуляції оцінюються в 2 бали. Тестові завдання з множинним вибором за принципом циклічності оцінюються в 2 бали. Тестові завдання за принципом подвійної альтернативи оцінюються в 2 бали. Тестові завдання на відповідність (на асоціативні зв'язки) дають можливість установити знання фактів, взаємозв'язків і знання термінології, позначень, методик тощо. Оцінюються в 2 бали одна правильна відповідь. Тестові завдання на порівняння і протиставлення (на аналіз взаємозв'язку оцінюються в 5 балів. Тестові завдання, побудовані за принципом запитань із

множинними відповідями. Тестові завдання з множинними відповідями „правильно-неправильно” оцінюються в 5 балів.

Тестові завдання на визначення причинної залежності оцінюються такі тест завдання в 5 балів.

Тест-задачі передбачають перевірку навиків практичного застосування теоретичних знань, уміння робити економічні висновки й прогнози щодо діяльності економічних суб'єктів у певних виробничих ситуаціях. Оцінюються такі тест-завдання в 5 балів.

Графічні завдання передбачають перевірку навиків графічного мислення та вміння образно представляти ту чи іншу вербальну ситуацію. Оцінюються залежно від складності завдання (графіку) від 3 до 7 балів.

Тестові завдання відкритого типу передбачають вільні відповіді. Оцінюються – в 1 бал - одне правильно вставлене слово, позначення, показник тощо. При написанні формул 3—5 балів в залежності від складності формул.

Розв'язання задач передбачає перевірку навиків практичного застосування теоретичних знань, уміння робити економічні висновки та прогнози щодо діяльності економічних суб'єктів в певних виробничих ситуаціях. Оцінюються такі завдання від 5 до 10 балів, в залежності від складності задачі.

Отримані при вимірюванні різними методами й за різні види робіт (написання та захист розрахунково-графічної роботи, розв'язання задач, результати тестування) оцінки, бали, відсотки складають врешті комплексну підсумкову (екзаменаційну) оцінку.

Студент отримує оцінку „відмінно”, якщо він засвоїв основні поняття і категорії; вільно оперує необхідним науковим матеріалом; може самостійно аналізувати фактичний та науковий матеріал і робити узагальнення; може проаналізувати теорії, погляди, факти, що відображені в літературі; вільно володіє матеріалами; дає обґрунтовані відповіді на всі питання.

Студент отримує оцінку „добре”, якщо він засвоїв поняття, але в ряді випадків є неточності; оперує необхідним матеріалом, але зустрічаються неточності; може самостійно аналізувати фактичний матеріал, але узагальнення

викликає труднощі; дає відповіді на всі питання, але проблеми висвітлюються не повністю; відповіді дає на всі питання, але матеріал одного з питань не повністю розкриває проблему, є неточності.

Студент отримує оцінку „задовільно”, якщо він засвоїв поняття і категорії нечітко, не послідовно; відчувається недолік знання наукового і фактичного матеріалу; може переказати учбовий матеріал з елементами практичного аналізу; відповіді на запитання дає не повні, допускає вагомі помилки.

Студент отримує оцінку „незадовільно”, якщо він не засвоїв основні поняття й категорії; не знає наукового і фактичного матеріалу; може лише переказувати учбовий матеріал; не може обґрунтувати відповіді на жодне питання; не може відповісти на питання екзаменаційних білетів

2.7. Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет адреси	ЗМ, де застосовується
1	2
1. Рекомендована основна навчальна література (підручники, навчальні посібники, інші видання)	
1. Базилевич В.Д. Мікроекономіка: підручник. К.: Знання, 2007. – 677 с.	1 – 4
2. Задоя А.О. Мікроекономіка. Курс лекцій та вправи. – К.: Знання, 2002. – 211 с.	1 – 4
3. Нуреев Р.М. Курс микроэкономики: Учебник для вузов, -- 2-е изд., зим. – М.: Норма, 2005. – 560 с.	1 – 4
2. Додаткові джерела (довідники, нормативні видання, сайти Інтернет тощо)	
1. Гальперин В.М., Игнатьев С.М., Моргунов В.И. Микроэкономика: Учебник в 2-х частях. СПб.: Питер, 2001. – с.	1 – 4
2. Макконнелл К., Брю С. Экономикс. Принципы, проблемы и политика. – М.: Инфра, 2000. – с.	1 – 4
3. Овчинников Г Микроэкономика, Конспект лекций. – СПб.: Питер, 2000. – с.	1 – 4
4. Сборник задач по микроэкономике к «Курсу микроэкономики» Р.М. Нуреева / Гл. ред .д.эк.н., проф, Р.М. Нуреев. – М.: Норма, 2004. – с. 432	1 – 4
5. Селищев А.С. Практикум по микроэкономике. – СПб.: Питер, 2006. – 208 с.	1 – 4

1	2
3. Методичне забезпечення (реєстр методичних вказівок, інструкцій до лабораторних робіт, планів семінарських занять, комп'ютерних програм, відео-аудіо-матеріалів, плакатів тощо)	
5. Тимофієва С.Б., Шекшуєв О.А. Мікроекономіка. Тексти лекцій та завдання до основних тем курсу (для студентів усіх форм навчання економічних спеціальностей). – Х.: ХНАМГ, 2004.	1 – 4
6. Тимофієва С.Б. Тестовий контроль знань, умінь і навичок з модуля «Мікроекономіка» (тестові завдання за змістовими модулями, підсумковий тест). Для студентів 2 курсу денної та 3 курсу заочної форм навчання напряму підготовки „Менеджмент”.— Х.: ХНАМГ, 2006.	1 – 4
7. Островський І.А. Тимофієва С.Б. Методичні вказівки до організації самостійної роботи, практичних занять та виконання контрольних робіт з дисципліни «Мікроекономіка» для студентів 2 курсу денної та заочної форм навчання напряму підготовки: 6.030601 „Менеджмент” і денної форми навчання 6.140101 „Готельно-ресторанна справа”. – Харків: ХНАМГ, 2009 –120 с.	1 – 4
4. Ресурси інтернет	
Цифровий репозиторій ХНАМГ: http://eprints.ksame.kharkov.ua .	1 – 4
http://www.bank.gov.ua .	1 – 4
http://www.kmu.gov.ua	1 – 4
http://www.me.gov.ua	1 – 4
http://www.minfin.gov.ua	1 – 4
http://www.ssmc.gov.ua	1 – 4
http://www.worldbank.org.ru	1 – 4
http://www.ukrstat.gov.ua	1 – 4

2.8. Додатки

Додаток 1.

Модуль «Мікроекономіка». Завдання поточного контролю за ЗМ 2. «Теорія підприємства: виробництво і витрати».

для студентів напряму підготовки: **6.140101 «Готельно-ресторанна
справа»**

Варіант №1

I.Розв'язати задачі:

1. Заповнити таблицю, визначивши відповідні показники.

Таблиця

Q	VC	TC	ATC	MC	Px	TR	MR
0	0	150	-		200	0	-
1	110		260	110	175		175
2	170	320		60		300	
3		366	122		135		105
4	250		100	34		480	75
5		445		45	105	525	
6	360	510	85	65	90		15

2. Підрахуйте середній та граничний продукти фірми, використавши дані таблиці.

Таблиця

L, люд.-год.	1	2	3	4	5	6	7
ТР, гр. од.	30	70	90	120	150	180	140

II. Запишіть формули:

1. Виробничої функції двох змінних.
2. Коефіцієнту еластичності випуску від масштабу.
3. Прибутку.

III. Тестові завдання.

Чи правильне наступне твердження?

1. Економічний прибуток являє собою неявні витрати.

А. Так

Б. Ні

змінного ресурсу, що приєднується до фіксованого ресурсу, починаючи з певного рівня, загальний обсяг виробленої продукції скорочується.

А. Так

Б. Ні.

Оберіть правильну відповідь.

1. Яке твердження є невірним:

А. $MP = AP$ при максимальному значенні AP .

Б. AP зростає до тих пір, поки зростає MP .

В. AP досягає максимуму до того, як TP стає максимальним.

Г. TP максимальний при $MP = 0$.

2. Фірма почала використовувати метод прискореної амортизації, у зв'язку з чим:

А. Загальні витрати не зміняться.

Б. Збільшаться тільки середні змінні витрати.

В. Граничні витрати залишаться незмінними.

Г. Усі перелічене невірно.

3. У довгостроковому періоді:

А. Всі витрати змінні.

Б. Всі витрати постійні.

В. Змінні витрати ростуть швидше, ніж постійні.

Г. Постійні витрати ростуть швидше, ніж змінні.

Д. Всі витрати виступають як неявні.

4. Лінія довгострокових витрат завжди:

А. Пересікає вісь ординат.

Б. Огиає криву STC знизу.

В. Пересікає вісь абсцис.

Г. Огиає криву STC зверху.

IV. Побудуйте графік:

1. Загального продукту.

2. Середніх витрат.

ХНАМГ

(назва навчального закладу)

Напрямок підготовки : **6. 140101 «Готельно-ресторанна справа»**Навчальний предмет: **Мікроекономіка**

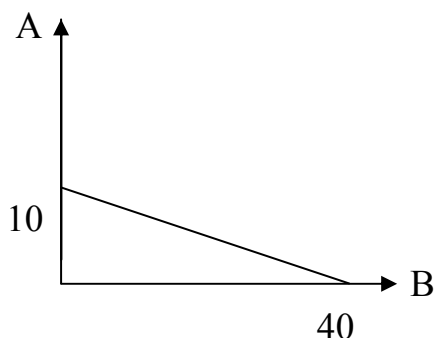
Семестр 3

Екзаменаційний білет № 1.

1. Предмет та функції мікроекономіки.
2. Чиста монополія в короткостроковому періоді.
3. Розв'язання задачі

Задача 1.

Визначити ціни товарів А та В, запишіть рівняння бюджетної лінії, якщо споживач має намір витратити на купівлю цих товарів 360 гр. од. ($I = 360$), а на графіку подано бюджетну лінію споживача. Як зміниться положення бюджетної лінії та її рівняння, якщо споживач витратить на купівлю даних товарів 270 гр. од.?

Задача 2.

Рівняння попиту: $Q_D = 9 - p$. Рівняння пропозиції: $Q_S = 2p - 6$.

Графічно й аналітично визначите рівноважні ціну й об'єм. Визначите розміри дефіциту й надвиробництва при $p = 4$; $p = 6$.

Задача 3.

Постійні витрати фірми складають 20 грн., змінні наведено у таблиці.

Визначити загальні, середні (постійні, змінні, загальні)та граничні витрати. Побудуйте та проаналізуйте графіки постійних, змінних та граничних витрат.

Таблиця

Обсяг виробництва (одиниць)	1	2	3	4	5	6	7
Змінні витрати (грош. од.)	5	10	18	28	40	54	77

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Островський Ігор Анатолійович

Тимофієва Світлана Борисівна

Програма навчальної дисципліни та робоча програма навчальної дисципліни „**Мікроекономіка**” для студентів 2 курсу заочної форми навчання галузь знань – 1404 „Сфера обслуговування” напряму підготовки – 6. 140101 „Готельно-ресторанна справа”

План 2010, поз. 184 Р

Підп. до друку 12.02.2010 р.

Друк на ризографі

Тираж 10 пр.

Формат 60x84 1/16

Ум. друк. арк. 1,7

Зам. № 6091

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК №731 від 19.12.2001